

Obchodní akademie Tábor, Jiráskova 1615**Strategie předcházení šikaně a dalším projevům rizikového chování**

Tato strategie předcházení šikaně a dalším projevům rizikového chování šikaně obsahuje dvě základní kapitoly, které se věnují jednak strategii primární prevence na Obchodní akademii Tábor (kapitola „Preventivní program“) a jednak podrobněji řeší, jak postupovat při výskytu šikany, jak na její prevenci atd. (kapitola „Krizový plán při řešení výskytu šikany na škole“).

Jak postupovat při výskytu dalších projevů rizikového chování, popisují podrobně jednotlivé přílohy a postupy, které jsou ke stažení na webových stránkách MŠMT: konkrétně jsou to metodické dokumenty (doporučení a pokyny). Obsahuje metodická doporučení a metodické pokyny v oblasti primární prevence rizikového chování schválená vedením MŠMT, které jsou navíc pravidelně aktualizovány – dostupné na webové stránce: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuzeni-a-pokyny>

Pedagogové naší školy mají příslušná metodická doporučení k dispozici na cloudové Digitální sborovně v sekci „Metodické pokyny v oblasti primární prevence rizikového chování“.

**PREVENTIVNÍ PROGRAM
(dříve „MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM“)****Školní rok: 2024/2025**

Ředitel školy: Mgr. Marek Novotný
Tel.: 383 411 724 Mobil: 720 982 454
E-mail: novotny@oatabor.cz

Školní metodik prevence: Mgr. Rostislav Radimecký
Tel.: 383 411 731
E-mail: radimecky@oatabor.cz

1. Zmapování situace ve škole pro stanovení cílů PRP**a) Sociální a jiné okolí školy**

Počet žáků obchodní akademie je aktuálně 333 (tento stav je o 7 žáků vyšší než v loňském školním roce, podařilo se přijmout více nových žáků do 1. ročníků – populačně silné ročníky). Obchodní akademii Tábor navštěvují zejména dívky, které stále převažují, chlapci jsou v menšině a tvoří v současnosti téměř třetinu čtvrtinu (31 %) všech žáků školy (na OA nyní 230 děvčat oproti 103 chlapcům). Přesto v posledních letech podíl chlapců vzrostl – např. oproti loňskému roku jich je na škole o 5 % více. Z většího podílu dívek na celkovém počtu žáků OA Tábor vyplývají jistá specifika výskytu rizikového chování – vedle „běžně“ se vyskytujících rizikových jevů, jakými jsou na středních školách zejména záškoláctví (a s tím spojené neomluvené hodiny) a kouření tabákových výrobků v okolí budovy školy, méně pak požití alkoholických nápojů, jsou na OA a VOŠE Tábor ve zvýšené míře vnímány jako rizikové formy chování také nejnižší formy psychické šikany, zejména ostrakizace, kyberšikany (v dívčích kolektivech typické pomlouvání, vytváření skupinek nebo naopak vyhození někoho ze skupiny, posměšky, negativní reakce na sociálních sítích, nevhodné komentáře u fotografií na Instagramu apod.). V posledních dvou letech se v menší míře objevují dívky s poruchami

Použité zkratky: **PRP** – Preventivní program
RCH – Rizikové chování
PPP – Pedagogicko-psychologická poradna

ŠMP – školní metodik prevence
OPL – omamné a psychotropní látky
VV – výchovná poradkyně

příjmu potravy (spíše s anorexií nežli s bulimií), zaznamenáváme ale výraznější nárůst psychických obtíží žákyň či žáků vyplývající zejména z proběhlé distanční výuky (deprese a jiné formy úzkosti, panická ataka, agorafobie) nebo ze ztížené rodinné situace (neshody s rodiči, sebepoškozování, úzkostné poruchy sourozenců).

Navzdory trendu přijímání většího počtu žáků, pozorujeme na škole i přes vyšší naplněnost tříd pozitivní věc: i v početně větších kolektivech se žákům daří navzájem se dobře poznat (i z důvodu, že již přestala distanční výuka kvůli epidemii covidu) a ve třídách se tak vytváří „zdravé jádro“ (k čemuž přispívají i adaptační kurzy pro 1. ročníky v období jejich nástupu na naši školu). Eliminují se tím rizika vzniku nežádoucího chování žáků vůči sobě – zejména pak šikany i kybersikany. I přesto se stává, že ve zdravě vytvořeném a pozitivně naladěném kolektivu a přes proběhlý adaptační kurz funguje některá třída hůře, zejména co se týče vzájemné komunikace a kázně. Zejména stížnosti žákyň na to, že je jiná „pomlouvá, uráží, nebaví se s nimi“, se bohužel množí. V některých třídách, zejména v 1. ročnicích, je také novým jevem / trendem, že si žáci stěžují na učitele, že jsou na ně příliš nároční, chtějí po nich větší penzum znalostí a pojmů. Je to pravděpodobně jednak důsledek „lenosti“ žáků ze ZŠ, kteří v deváté třídě nebyli zvyklí moc dělat věci do školy, a jednak následek chybějících studijních návyků z období covidové distanční výuky (jeden udělal úkol za všechny, nyní musí každý dělat sám).

Pokud se případy rizikového chování opravdu objeví a odhalí, řeší se v průběhu školního roku a škola se snaží tyto jevy pomocí prevence a preventivních aktivit omezovat. Při prevenci RCH se velmi pozitivně uplatňuje zejména spolupráce s Kontaktním centrem Auritus (centrum pro lidi ohrožené drogou) v Táboře a s organizací DO SVĚTA ze Strakonice (zejména realizace preventivních programů). Důležitá je i kontinuální spolupráce s okresní metodičkou prevence RCH Ing. Monikou Váchovou, zejména v oblasti sdělování a výměny informací týkajících se prevence RCH, konkrétně termíny a obsah akcí, školení, přednášek (rozesílání pozvánek). Nyní se v rámci pravidelného setkávání školních metodiků prevence uskutečňují i prezentace organizací poskytujících primární prevenci nebo přednášky lektorů z oblasti prevence. Možnost seznámit se s nabídkou mj. i místních, tábořských organizací působících v oblasti primární prevence je velmi zajímavá a přínosná.

Součástí preventivního týmu školy je také výchovná poradkyně a pedagogická kolegyně Mgr. Radka Valášková, se kterou ŠMP řeší problémové žáky (záškoláky, neprospívající žáky, podezřelé z kybersikany, žáky a žákyň přicházející s psychickými problémy a nevyrovnanými emocionálními stavy) a spolupracuje s ní i při postupu pomoci žákům se specifickými vzdělávacími potřebami.

b) Informace od pedagogů

Pokud se ve škole objeví a odhalí výskyt rizikového chování, informují třídní či ostatní učitelé školního metodika prevence či ředitele školy a případ je řešen ve spolupráci s nimi či s výchovnou poradkyní Mgr. Radkou Valáškovou. Při řešení konkrétních případů se schází rovněž výchovná komise ve složení: ředitel školy, výchovná poradkyně, školní metodik prevence a třídní učitel (případně další učitelé). Další informace o RCH jsou získávány na pravidelných pedagogických poradách. Největší problémy mají pedagogové se záškoláctvím, používáním mobilních telefonů o vyučovacích hodinách, kouřením žáků o přestávkách v okolí budovy školy, velmi ojediněle také s požíváním alkoholu při školních akcích, zejména při exkurzích a při lyžařských a turistických kursech, případně jiných mimoškolních akcích (výměnné pobyty, zahraniční poznávací zájezdy). Na akcích podobného typu škole dříve jako účinné preventivní opatření osvědčilo namátkové využívání školního alkoholtesteru, jeho využívání ale již není možné, zkoušku přítomnosti alkoholu v těle (dechovou zkoušku) mohou vykonávat pouze zdravotníci z praxe či Policie ČR nebo městská policie. Větším problémem je v poslední době již zmíněné kouření žáků v okolí školy, zvláště vedle vchodu do okresní knihovny, nově také před vstupem do botanické zahrady (zde kouří i žáci sousední VOŠ a SZeŠ

Použité zkratky: **PRP** – Preventivní program

RCH – Rizikové chování

PPP – Pedagogicko-psychologická poradna

ŠMP – školní metodik prevence

OPL – omamné a psychotropní látky

VV – výchovná poradkyně

Tábor). Škola těžko nachází prostředky pro vykazování žáků do prostor, kde by jejich zlovyk nebyl veřejností vnímán negativně, jedním z nových prostředků, jak žáky upozornit na kouření v nevhodných místech je spolupráce s Městskou policií Tábor.

Ne zcela novým jevem je také přechod žáků na užívání elektronických cigaret. Zde jsme vloni zaznamenali i výjimečný jev – kouření e-cigarety přímo ve škole. A v posledním školním roce jsme na škole také zaznamenali pravděpodobné užívání nikotinových žáků: podle nálezu použitých nikotinových sáčků v odpadkovém koši a také nálezu krabičky od nikotinových sáčků v nevyklizené šatní skříňce na konci školního roku. Na začátku nového školního roku tak na nebezpečí používání nikotinových sáčků budou žáci upozorněni a seznámeni s jejich negativními účinky, zejména na možné předávkování.

Z dalších forem RCH se objevují náznaky kyberšikany, která se stává problematickou a je logickým následkem stále častějšího využívání elektronické komunikace (mobilní telefony, internet, různé sociální sítě, sdílení fotografií apod.) žáky školy. I přes zákaz používání chytrých mobilních telefonů, nespojí-li jejich použití s výukou, je u žáků jejich používání pozorováno a hrozí tak vznik záznamů (fotografie, videa) potenciálně zneužitelných k zesměšňování a znevažování jiných osob, ať již žáků či zaměstnanců (případy tohoto druhu již byly na škole zaznamenány a řešeny výchovnou komisí, někdy musely následovat i kázeňské tresty). Pravidla pro používání zařízení sloužících k elektronické komunikaci jsou nově podrobněji definována ve školním řádu a nedodržování těchto pravidel může být potrestáno (k udělení drobných kázeňských opatření již v uplynulém školním roce došlo). U některých žákyň máme v důsledku častého používání smartphonů podezření na nomofobii (zatím ne plně prokázáno).

c) Informace od rodičů

Rodiče při třídních schůzkách přiznávají, že jako největší problém vidí to, že žáci chodí za školu a mají vysokou absenci projevující se negativně na jejich hodnocení. Rodiče se tak snaží ve spolupráci se školou, zejména s třídními učiteli, tento negativní jev potlačovat. Někteří rodiče se také snaží se školou a jednotlivými vyučujícími řešit neprospěch svých dětí v některých předmětech a domlouvají pro své žáky konzultace, které často vedou ke zlepšení prospěchu.

Vážíme si spolupráce rodičů při řešení prohřešků jejich ratolestí, našich žáků. Pozitivní je často skutečnost, že díky svědectví rodičů je odhaleno záškoláctví jejich dětí – našich žáků, neboť obvykle dojde při konfrontaci rodiče s jeho dítětem – naším žákem k odhalení nesrovnalostí (falšovaný podpis rodičů v omluvném listu, jiná tvrzení před rodičem a třídním učitelem apod.). V případě svolání výchovné komise týkající se závažnějších provinění žáků vůči školnímu řádu (zejména pokud souvisejí s rizikovým chováním), jsou u nezletilých žáků k jednání komise zváni jejich zákonní zástupci, které se situací seznamujeme a provádíme po schůzce zápisy z jednání. Náhled zákonných zástupců na danou věc často vnáší do projednávání nové skutečnosti a fakta (zejména rodinné pozadí, které je důležitou součástí odhalování, ale někdy i příčinou, některých problémů žáků). Při řešení méně závažných provinění žáků se někdy stává, že přizvání zákonných zástupců není nutné, zejména v případech dobré spolupráce dotčených žáků při řešení dané záležitosti či přiznání jejich provinění.

d) Informace od žáků

Po všech přednáškách a preventivních aktivitách se školní metodik prevence snaží na vzorku jedné třídy (dle možnosti i více tříd) pomocí kratičkových anonymních anket zjistit, jak byli žáci s těmito přednáškami a aktivitami spokojeni a na jaké RCH by měly být zaměřeny příští preventivní programy. V posledních letech z těchto anket vyplývají 2 závěry:

I. žáci velmi kladně hodnotí zejména preventivní programy pro jednu (max. dvě třídy) uskutečňované přímo na škole, při kterých přednáší či je realizují lidé z oboru či lidé, kteří měli s nějakým RCH pracovní či osobní zkušenosti, a při kterých následuje možnost, aby žáci mohli klást dotazy (následná diskuse s přednášejícím) – v předloňském školním roce bohužel tyto bloky přednášek neproběhly (nabížený termínový kalendář organizace „Do světa“.

Použité zkratky: **PRP** – Preventivní program

RCH – Rizikové chování

PPP – Pedagogicko-psychologická poradna

ŠMP – školní metodik prevence

OPL – omamné a psychotropní látky

VV – výchovná poradkyně

II. žáci jsou ze základních škol často přesyceni problematikou drog a projevují spíše zájem o přednášky z oblasti sexuálních a mezilidských vztahů včetně nemoci AIDS a o přednášky týkající se mentálních poruch příjmu potravy – vzhledem k převažujícímu počtu dívek na škole je tento zájem naprosto pochopitelný. Na základě těchto informací mají žáci problémy zejména ve vztazích s rodiči, popřípadě s nižšími stupni šikany, zejména ostrakismem – rovněž typické pro znesvářené dívčí skupinky v rámci tříd. Jak již bylo zmíněno, častějším problémem se stává hrozba kyberšikany (zejména spojená s používáním a zneužíváním mobilů a sociálních sítí). O přednášky na toto téma dříve žáci zájem nejevili, nyní již nově zájem mají. Někteří žáci 1. ročníků na Obchodní akademii již přicházejí s informací, že přednášku o šikaně či kyberšikaně absolvovali na základní škole. Žáci v anketě z předloňského školního roku také nově projeví zájem o téma poruch příjmu potravy a problematiku sociálních sítí.

Nově zaznamenáváme situaci, kdy se žákyňe potažmo žáci obrací se svými problémy týkajícími se RCH přímo na osobu ŠMP či VV. Osobně jsem zaznamenal žádosti žákyň i žáků o pomoc při řešení jejich anorexie, depresivních poruch, problémů v rodině či vztahových problémů s rodinou či vrstevníky. Většinou se jednalo o delší pohovory v rámci krizové intervence, kdy se žákyňe cítili psychicky nekomfortně a potřebovali se se svými problémy a svou momentální situací svěřit. Někdy jim pomohlo pouze se vypovídat, v některých případech jsem udílel sám či ve spolupráci s VV i rady či jsme alespoň poskytli odkazy na vhodnou odbornou pomoc mimo školu nebo odkazy na vhodnou literaturu věnující se jejich problémům.

Spolu s VV si situace na škole, kdy se žáci nebojí obracet se se svými problémy na školního metodika prevence, výchovnou poradkyni či třídní učitele velmi vážíme, neboť to znamená, že v naše osoby (a naše schopnosti jim poradit či je přinejmenším vyslechnout) mají důvěru. Veš školním roce 2022/2023 těchto žáků a konzultací s nimi rapidně přibýlo.

e) Školní preventivní tým

V čele preventivního týmu je ŠMP, který úzce spolupracuje s výchovnou poradkyní obchodní akademie Mgr. R. Valáškovou, o svých záměrech, plánech a činnosti informuje ředitele školy. Spolu s ostatními kolegy, zejména třídními učiteli, se preventivní tým snaží vytvářet na škole pozitivní a zdravé prostředí. Cílem této snahy je vytvářet zdravé třídní kolektivy omezující pravděpodobnost vzniku šikany a předcházení užívání OPL při školních akcích. Plán preventivních opatření a akcí je obsažen v PRP, postihy a povinnosti či zákazy žákům jsou obsaženy ve školním a klasifikačním řádu školy. Při odhalení RCH se na vyšetřování případu podílí ŠMP, třídní učitel/ka, ředitel školy, výchovná poradkyně, v případě těžších a závažnějších forem RCH se ŠMP obrací s prosbou o pomoc na PPP (zejména okresní metodičku prevence), OSPOD, Policii ČR či jiné organizace.

f) Hodnocení MPP minulého školního roku

I. Sociálně nežádoucí jevy či problémy řešené na škole

Minulý školní rok se tentokrát nemusely v tak časté míře řešit některé typické problémy žáků jako nepravidelná školní docházka – záškoláctví, pozdní příchody do hodin, kouření před školou či někdy vysoká absence při prezenční výuce.

V posledním školním roce se rovněž neobjevily závažné prohřešky žáků, zejména braní návykových látek, konkrétně alkoholu, a pokračuje tak trend posledních let. Budeme se na škole snažit i nadále, aby se žáci školy nejen při školních akcích, ale ve škole vůbec požívání alkoholických nápojů i v budoucnu vyhýbali. Stávající opatření se zdají být funkční. Přesto je zřejmé, že u žáků dochází ke konzumaci alkoholu při mimoškolních aktivitách, neboť se o tom žáci občas zmiňují při své školní konverzaci. Bohužel je alkohol v české společnosti tolerována a brán jako relativně málo nebezpečná legální návyková látka. V následujícím školním roce se tak ŠMP bude snažit na žáky ve směru snížení užívání alkoholu apelovat. Žákům nižších ročníků OA bude např. doporučeno sledování krátké vzdělávací série „Česko na drogách“ na streamovacím webu ivysilani.cz

Použité zkratky: **PRP** – Preventivní program

RCH – Rizikové chování

PPP – Pedagogicko-psychologická poradna

ŠMP – školní metodik prevence

OPL – omamné a psychotropní látky

VV – výchovná poradkyně

Pravidelná přítomnost žáků ve škole a zejména příchod nových žáků 1. ročníků, kteří v minulých letech byli doma zavřeni při online výuce kvůli covidové epidemii, se projevil ve výrazném nárůstu psychických problémů žáků a logicky tedy i v množství žáků, kteří se s těmito problémy svěřili buď ŠMP nebo VP a byli tak na konzultacích v rámci školského poradenského pracoviště OA Tábor. Dokonce se na nás obraceli žáci, kteří upozornili na jiné své spolužáky, když si všimli, že se „necítí v pohodě“. My jsme pak tyto žáky mohli kontaktovat s nabídkou konzultace a oni povětšinou této nabídky využili.

ŠMP ve spolupráci s výchovnou poradkyní školy Mgr. Radkou Valáškovou řešili v loňském školním roce daleko větší množství žáků s méně i více závažnými problémy formou krizové intervence v podobě plánované nebo i náhlé a neohlášené konzultace. Mezi nejčastější příčiny, kvůli kterým konzultace probíhaly, patřily v loňském školním roce zejména psychické problémy žáků: diagnostikované pocity úzkosti a deprese, fobie ze společnosti lidí, sebepoškozování, anorexie, suicidální myšlenky a tendence, panická ataka. Nárůst žáků, které měli ŠMP s výchovnou poradkyní v péči, byl oproti loňskému školnímu roku znovu celkem enormní.

Většina uvedených případů byla řešena formou jednorázové, ale častěji vícenásobné konzultace. Někdy k řešení problémů žáků stačilo jen svěřit se, vypovídat se (vztahové problémy v rodině, nesoulad s rodiči), mnohdy byla nutná spolupráce se zákonnými zástupci či s jednotlivými pedagogy (psychické problémy a úzkostné stavy). V řadě případů bylo jednotlivým žákům doporučeno, aby kvůli svým psychickým problémům kontaktovali odborníky a psychology mimo školu – především se nám osvědčila spolupráce s pracovníky Střediska výchovné péče – pobočkou Tábor. S nimi žáci nebo i ŠMP a VP některé případy konzultovali a ve většině případů se našlo vhodné řešení nebo alespoň vhodný postup řešení dané situace týkající se žáka. Několikrát proběhla i konzultace za přítomnosti zákonných zástupců žáka, která relativně často vedla ke zlepšení situace.

V rámci prevence psychických problémů žáků byly žákům doporučeny ještě dva postupy: 1. stáhnout si do mobilu aplikaci „Nepanikař“ dostupnou i na stejnojmenném webu nepanikar.eu (aplikace pro první pomoc při psychických potížích) 2. Obrátit se při akutních psychických potížích na web [Linka bezpečí \(linkabezpeci.cz\)](http://LinkaBezpeci.cz) nebo na krizovou telefonickou linku provozovanou Linkou bezpečí na čísle 116 111.

Rovněž narostl počet žáků, kteří za ŠMP či VP přišli sami a dobrovolně, aby je informovali o tom, že jsou v péči psychiatra a byla jim předepsána antidepresiva. S těmito žáky se pak snažíme nalézt vhodné postupy a metody při jejich přípravě na vyučování, při jejich přítomnosti ve škole, kdy se někdy může stát, že vlivem medikace se cítí unavení, nedokáží se při výuce soustředit a podat dostatečné výkony při zkoušení nebo při psaní testů. Někdy tak dochází ke vzájemné domluvě mezi ŠMP, VP a žákem, že o těchto problémech a komplikacích při výuce budou ústně informováni jednotliví vyučující ve třídě, aby věděli, z jakého důvodu se žák nemusí cítit dobře, pro může být unavený a nekoncentrovaný. Každý případ je řešen individuálně a o situaci je rovněž informován ředitel školy.

ŠMP i VP oceňují, že se dnes žáci nestydí svěřit se se svými psychickými problémy, navštěvují psychology, případně psychiatry – ti mohou žákům nasadit vhodnou medikaci. Je dobré, pokud např. o žácích s indikovanými depresemi víme. Máme s podobnými případy zkušenosti z minulých let a dokážeme na ně adekvátně zareagovat. Důležité je o těchto konkrétních problémech žáků vědět zejména v závěrečném 4. ročníku, neboť před nastávající maturitní zkouškou by mohlo dojít k prohloubení úzkostných problémů a je třeba to včas řešit a předcházet kolapsu žáků při samotné maturitě. Navíc žáci s depresemi a medikací mají nárok na prodloužení času ke zvládnutí a absolvování jak písemné, tak ústní části maturit.

U řady žáků, u nichž byl zaznamenán slabší prospěch a studijní nedostatky, se osvědčily individuální konzultace žáků s jejich vyučujícími – tedy v konkrétním předmětu, v němž neprospívají. Tyto konzultace mají formu doučování, vysvětlování nepochopené látky a samozřejmě domácích úkolů, které jsou žákům zpětně kontrolovány za účelem ověření, zda

konzultace pomohly a zda se žák věnuje domácí přípravě na daný předmět. Většinou tyto konzultace vedou ke zlepšení studijních výsledků, takže mají smysl.

V minulém školním roce jsme bohužel po krátké odmlce řešili problémy vyplývající z používání moderních technologií, tedy smartphonů, počítačů, sociálních sítí apod., poněvadž s těmito technologiemi žáci zacházejí dennodenně a žáci si neuvědomují vždy důkladně možná rizika a nebezpečí používání těchto elektronických nástrojů a způsobů komunikace přes web. Sice jsou již dostatečně zkušenější v tom, jak s těmito prostředky zacházet, ale někdy nedomýšlejí dosah některých svých příspěvků zveřejňovaných na sociálních sítích, ačkoliv mnohé preventivní aktivity žáky na tato rizika upozorňují.

Konkrétně jsme v loňském roce v jednom z prvních ročníků řešili problém se zveřejněním dehonestujícího videa na spolužáky ve třídě. Díky svědkům tohoto videa, které se dostalo i k učitelům školy, byli viníci této aktivity odhaleni, vyslechnuti a obdrželi kázeňský trest podmíněného vyloučení ze školy. Ve třídě se již podobné jednání neopakovalo. Přesto bude ve třídě ještě dodatečně realizován preventivní program upozorňující na zneužívání aplikací a sociálních sítí.

Je samozřejmě možné, že se žáci s některými dalšími případnými případy kyberšikany nesvěřili. O mnoha problémech žáků, zejména pak o případech kyberšikany a jejich náznaků, se prostě ne vždy dozvíme, prakticky o nich máme informace pouze tehdy, pokud se na nás s daným faktem postižení žáci obrátí. Případy se snažíme řešit pohovory se žáky (a jejich zákonnými zástupci v případě nezletilosti), domluvou, případně potrestáním žáka výchovným opatřením. Těmito negativním jevům se snažíme předcházet vhodnou prevencí i zakomponováním zákazů / doporučení žákům do školního řádu (co žáci nesmí / mohou ohledně používání elektronických médií a přístrojů provádět).

Protože se v posledních letech na škole setkáváme s výše zmíněným větším počtem žáků, kteří buď mají psychické onemocnění a problémy (deprese, anorexie, panická ataka apod.), jsou kladeny větší nároky na pedagogy, aby zdravé žáky ohlíželi ohledně jejich vhodného chování vůči těmto nemocným žákům a pochopili jejich zdravotní potíže, neboť do této pozice se mohou dostat i oni sami. Je důležité, aby se ze strany žáků i pedagogů, podařilo nalézt vhodné vzorce chování vůči těmto žákům, zejména v oblastech tolerance a pochopení (zejména ze strany žáků) a individuálního přístupu (zejména ze strany pedagogů). Zde hrají velkou roli třídní učitelé, kteří taktním způsobem o určitých zdravotních problémech svých žáků jak své kolegy, tak žáky svých tříd, informují. Díky jejich roli a osobnímu přístupu se daří zajistit pro žáky se zdravotními problémy klidné a bezpečné prostředí, neboť se zatím žádné velmi závažné projevy intolerance než výše uvedené na půdě školy prakticky řešit nemusely. Škola udělá vše pro to, aby daný stav vydržel. Přesto však již ŠMP musel řešit problém např. s tím, že někteří spolužáci více chybějící žákyně měly pocit, že by neměla být klasifikována. Možnost neklasifikovat je však plně v kompetenci pedagogů a musí být v souladu s klasifikačním řádem, spolužáci o tom rozhodovat nebudou, na to jsme je striktně upozornili.

II. Celkové plnění minimálního preventivního programu

Z plánovaných aktivit minimálního preventivního programu se v uplynulém školním roce bohužel nepodařilo zrealizovat všechny původně plánované a zamýšlené akce a programy pro žáky v rámci PRP. Zejména neproběhl v minulých letech pravidelně realizovaný preventivní program ve spolupráci se strakonickou organizací DO SVĚTA. Kapacita této organizace byla minulý školní rok zcela zaplněna z důvodu zvýšeného zájmu škol o její programy po covidové epidemii, kdy podobné programy na školách probíhat nemohly.

Podařilo se oproti předchozímu školnímu roku zajistit pro žáky 1. ročníků návštěvu KC Auritus v Táboře (centrum pro lidi ohrožené drogou), která byla u žáků zpětně hodnocena pozitivně. Z dalších zamýšlených aktivit se ŠMP Obchodní akademie Tábor úspěšně zúčastnil XI. krajské konference primární prevence rizikového chování a prevence kriminality (loni se účast nepovedla z důvodu naplnění kapacity účastníků konference).

Použité zkratky: **PRP** – Preventivní program

RCH – Rizikové chování

PPP – Pedagogicko-psychologická poradna

ŠMP – školní metodik prevence

OPL – omamné a psychotropní látky

VV – výchovná poradkyně

Ohledně začátku nového školního roku se také uskutečnil adaptační kurz pro všechny žáky 1. ročníků na outdoorové základně Vávrovka, který si žáci a třídní učitelé velmi chválí jako možnost seznámit se s novými spolužáky, resp. žáky třídy v jiném než školním prostředí. Program START tak pozitivně formuje budoucí vztahy a klima ve třídě.

III. Efektivita minimálního preventivního programu

Jako účinná a žáky poměrně hodně oceňovanou formou získávání informací o drogách, závislostech, pohlavních nemocech apod. se dlouhodobě osvědčuje forma přednášek/preventivních programů s následnou diskusí s odborníky či osobami, kteří mají v oblasti dané problematiky praxi, resp. vlastní zkušenosti (pracovníci zdravotních ústavů, praktičtí preventisté pracující v terénu, pracovníci kontaktního centra apod.). Tyto přednášky a programy jsou realizovány vždy pouze pro jednu třídu, aby se žáci neostýchali klást dotazy na cokoli, co je s tématem přednášky napadne. V minulých školních letech byla tato forma realizována v preventivním programu organizace DO SVĚTA pro žáky všech 1. a 2. ročníků. Snad se uskuteční i v tomto školním roce, pokud bude mít organizace volný termín.

V poslední době ale žáci více pozitivně a velmi dobře hodnotí internetové stránky týkající se nejen drog, ale i dalších témat RCH, zejména nástrah internetu, psychických potíží apod. – díky určité anonymitě a soukromí při prohlížení těchto webových stránek studenti sami bez donucení vyhledávají informace, které je zajímají nejvíc, často mají možnost řešit své problémy „na dálku“ – příslušné servery zajišťují odpovědi na dotazy formou e-mailů či dokonce živý chat s odborníky např. www.drogovaporadna.cz. Takováto prevence se zdá být žákům velmi blízká. Jako školní metodik prevence oceňuji, že podobně zaměřených www stránek postupem času přibývá, aktualizuje se jejich obsah a zvyšuje se jejich atraktivita pro mladé uživatele, kteří tak mají motivaci na tyto weby zavítat a procházet jejich obsah, aby se dozvěděli něco nového a aby se vyvarovali nebezpečného chování. Vynikající v tomto ohledu je zejména webová stránka www.e-bezpecni.cz. Sami žáci pak přiznávají, že řada z nich také využila telefonní bezplatnou linku z webu www.linkabezpecni.cz, často v případě depresí, úzkostných poruch, problémů v rodině.

Také proto byly odkazy na nejužitečnější webové stránky věnující se problematice drog, problematice šikany a kyberšikany nebo dalším tématům uveřejněny na nástěnce věnované rizikovému chování dětí a mládeže v 2. patře školy. A s nejzajímavějšími weby seznámil žáky sám ŠMP při prezentaci své funkce a poslání (obvykle v říjnu každého nového 1. ročníku). V průběhu loňského školního roku byla nástěnka aktualizována a v současné době se věnuje riziku používání internetu - tématům kybergroomingu, sextingu a také kyberšikaně.

Osvědčenou formou prevence se staly projekce dokumentárních filmů zobrazující skutečnost a realitu takových témat, jako je diskriminace, drogy, rasismus, netolerance apod. Řada z nich je k dispozici přímo na škole v kabinetu školního metodika primární prevence a je využívána zejména při výuce občanské nauky, základů společenských věd, biologie a základů přírodních věd. Škola a její žáci se také účastní nabízených projekcí dokumentárních filmů, a to zejména projektů „Příběhy bezpráví“ a „Jeden svět na školách“, kdy obchodní akademie využívá svého zapojení do těchto projektů ve spolupráci se společností Člověk v tísni.

Společnost Člověk v tísni také provozuje již sedmým rokem internetový portál „Jeden svět na školách“, který po registraci učitelů umožňuje využívání celé řady dokumentárních filmů k promítání ve výuce online, včetně metodické podpory a dodatečných materiálů a aktivit pro žáky k daným audiovizuálním lekcím. Filmy a materiály se dají využít k prevenci i jako zpestření hodin, zejména dějepisu, občanské nauky a zeměpisu.

2. Cíle „Preventivního programu“

Základním cílem „Preventivního programu“ je primární a v případě potřeby i sekundární prevence rizikového chování, zahrnujících zejména užívání drog a drogovou závislost včetně alkoholismu a kouření, dále pak šikanu a kyberšikanu, vandalismus, rasismus, rizikové sexuální chování, poruchy příjmu potravy atd.

Cíle „Preventivního programu“ nejsou soustředěny pouze na žáky, ale částečně i na jejich pedagogy a rodiče. Na jeho realizaci se tak kromě metodika prevence podílejí i další vyučující, např. v předmětech občanská nauka, základy společenských věd, právní nauka, základy přírodních věd a informatika, a další odborní pracovníci zvaní školou na přednášky a besedy či další instituce zabývající se touto problematikou jako Kontaktní centrum AURITUS. Nedílnou součástí protidrogové prevence je samozřejmě nabídka školy k využití volnočasových aktivit (např. volný přístup k počítačům umístěným na chodbách školy či přístup do školní posilovny).

Priority PRP

Priority PRP je třeba rozdělit dle skupin osob, na které jsou chystané preventivní aktivity zaměřeny, tzn. na pedagogy, žáky (studenty), rodiče – viz bod 3.

3. Aktivity a úkoly vyplývající z cílů „Minimálního preventivního programu“ zamýšlené pro školní rok 2024/2025

a) zaměřené na pedagogy

- seznámit kolegy z pedagogického sboru s koncepcí „Preventivního programu“, s principy prevence rizikového chování, podat základní informace o druzích drog a o příznacích a rizicích užívání jednotlivých drog; seznámit kolegy z pedagogického sboru s problematikou šikany a kyberšikany, připomenout „Krizový plán při řešení výskytu šikany na škole“ (srpen 2024)
- poučit třídní učitele, jak na začátku školního roku seznámit žáky Obchodní akademie s „Programem proti šikanování“ – s jeho existencí, s jednotlivými body programu, výchovnými opatřeními a „Informačním letákem pro žáky SŠ“, který bude pak vyvěšen v kmenových učebnách; zároveň je poučit, jak žáky seznámit s problematikou kyberšikany (srpen 2024)
- projednat s ředitelem školy Mgr. M. Novotným obsah „Preventivního programu“ a postupy, jak řešit jednotlivé případy související s výskytem drog včetně alkoholu na škole, projednat krizový plán při řešení výskytu šikany na škole, náměty čerpat z časopisu „Prevence“ a serveru www.odrogach.cz; po projednání umístit aktuální PRP na webové stránky školy (říjen/listopad 2024)

b) zaměřené na žáky

I. Seznámení žáků se školním metodikem prevence a základy PRP

- školní metodik prevence se představí žákům 1. ročníků formou prezentace v PowerPointu: sdělí číslo kabinetu, kde sídlí; sdělí možnosti kontaktu jeho osoby ve škole (e-mail, osobní setkání, konzultační hodiny); při jakých problémech ho mohou kontaktovat, popřípadě na které jiné organizace se mohou obrátit; upozorní na existenci nástěnky věnující se RCH ve 2. patře školy - zde žáci naleznou potřebné kontakty na organizace či odkazy na užitečné webové stránky (jejich prezentace bude uskutečněna při představení se ŠMP žákům); představí žákům nejdůležitější odkazy na webové stránky věnující se problematice drog, šikany, AIDS, poruch příjmu potravy a jiných forem RCH
- na konci prezentace zadá žákům jednoduchý anonymní dotazník k primární prevenci, na jehož základě bude postupovat při zajišťování vhodných přednášek a programů k tématům požadovaným žáky (říjen 2024)
- třídní učitelé seznámí žáky při zahájení školního roku s „Programem proti šikanování“ – s jeho existencí, s jednotlivými body programu, výchovnými opatřeními a s „Informačním letákem pro žáky SŠ“, který následně vyvěsí v kmenových učebnách; dále seznámí žáky s problematikou kyberšikany a vyvěsí základní informace o projevech kyberšikany a obraně před útoky kyberšikanou na nástěnky v kmenových učebnách jednotlivých tříd (září 2024)

II. Nespecifická a specifická prevence pro žáky ve výuce, která je součástí učebních osnov

- v hodinách „Občanské nauky“ interaktivními metodami získávat sociální dovednosti, kupříkladu zvyšování sebevědomí, schopnost empatie, schopnost správného rozhodování, vytváření přátelských vztahů atd.

Termín: průběžně během školního roku; realizují vyučující daných předmětů

- v hodinách předmětu „Informační technologie“ ve 2. ročníku při procvičování tematického celku „Práce s internetem“, sdělit studentům názvy www stránek zabývajících se drogovou tematikou a také je otevřít

Termín: průběžně během školního roku; realizují vyučující daných předmětů

- v rámci výuky „Informační technologie“ zajistí a přihlásí jednotlivé třídy OA (1. a 2. ročníky) na on-line chaty s odborníky, zapojí třídy do průzkumů a dotazníků ohledně témat drog, AIDS apod., a to ať už formou znalostní či osobními zkušenostmi; využije se nabídka stránek www.odrogach.cz a jiných; (Vše z následující zkušenosti: žáci velmi dobře hodnotí internetové stránky týkající se drog – díky určité anonymitě a soukromí při prohlížení těchto webových stránek studenti sami bez donucení vyhledávají informace, které je zajímají nejvíc, často mají možnost řešit své problémy „na dálku“ – příslušné servery zajišťují odpovědi na dotazy formou e-mailů či dokonce živý chat s odborníky. Takováto prevence se zdá být žákům velmi blízká. I proto byly odkazy na nejužitečnější webové stránky věnující se problematice drog uveřejněny na nástěnce věnované sociálně nežádoucím jevům v 2. patře budovy školy.)

(červen 2025)

- v hodinách předmětu „Základy přírodních věd“ podat základní informace o drogách, včetně alkoholismu a kouření; o jejich účincích, rizicích, projevech abstinčního syndromu, o změnách chování, jednání, vystupování drogově závislých; o nebezpečí přenosu HIV a hepatitidy typu B a C; využívat vhodné videopořady, příspěvky studentů ve formě referátů, soustředit se především na diskuse

Termín: průběžně během školního roku; realizují vyučující daných předmětů

- při probírání zdraví člověka z tematického celku „Biologie a ekologie“ v předmětu „Základy přírodních věd“ 1. ročníků, upozornit studenty na pravidla jednání s lidmi, kteří jsou pod vlivem drog a alkoholu, procvičit poskytnutí první pomoci při otravě návykovými látkami

Termín: průběžně během školního roku; realizují vyučující daných předmětů

- v hodinách předmětu „Základy společenských věd“ ve 3. a 4. ročníku vést studenty ke kritickému zamýšlení nad společností, pěstovat u nich postoje tolerance a respektu k menšinám žijícím v ČR a využívat k tomuto cíli metodické listy příručky „Interkulturní vzdělávání“ z projektu „Varianty“ (realizovaného společností „Člověk v tísni“) a rovněž dokumentární filmy z projektu „Jeden svět na školách“, zejména pak filmy z tematických okruhů „Rasismus“, „Lidé v pasti“ a „Romové“; v rámci výuky ZSV mohou žáci také získávat dovednosti ke zvládnutí úzkosti, stresu, deprese, řešení konfliktů

Termín: průběžně během školního roku; realizují vyučující daných předmětů

- v hodinách předmětu „Právní nauka“ vyučovaném ve 4. ročnících zařadit do výuky sociální právní minimum zaměřené na „Úmluvu o právech dítěte“; konkrétně pak výklad o trestním zákonu a trestním řádu, o trestných činech páchaných na dětech nebo páchaných dětmi a mladistvými, o nedovolené výrobě a držení omamných a psychotropních látek, šíření toxikomanie atd.

Termín: průběžně během školního roku; realizují vyučující daných předmětů

III. Jednorázové aktivity pro žáky

- uspořádat pro žáky 1. ročníků adaptační kurz v rekreačním zařízení Vávrovka, jehož cílem je seznámení se nových žáků s kolektivem a třídním učitelem; v rámci kurzu proběhne řada aktivit a her vedoucích k posílení zdravého kolektivu, pocitu sounáležitosti, předcházející šikaně a kyberšikaně; účast zajistí třídní učitelé 1. ročníků, realizaci zabezpečí externí organizace EchoOutdoor, která má s pořádáním „adaptáku“ několikaleté zkušenosti; žáci 1. ročníků

hodnotí daný adaptační kurz po jeho proběhnutí velmi pozitivně (zjištěno z odevzdaných dotazníků vyplněných žáky po programu START)

Termín: začátek školního roku 2024/2025

- zúčastnit se s žáky některého 2. ročníků preventivního programu „Otevřeně o dospívající intimně“ ve spolkovém domě Střelnice Tábor. Jedná se o komponovaný program spolku TÉMATA, na který se škola přihlásila v květnu 2025. Program zahrnuje přednášky a diskusi na několik témat týkající se psychického zdraví a intimního dozrávání teenagerů (žáci si vyberou dle hlasování ve třídě konkrétní téma dle nabídky). Do programu jsou zakomponovány pro udržení pozornosti žáků a zpestření i malé hudební vložky zahrané naživo.
(říjen 2024)

- zúčastnit se s žáky některého 1., 2. či 3. ročníku „Osvětové a informační kampaně Červená stužka“ konané u příležitosti „Světového dne boje proti AIDS“
(prosinec 2024)

- využít nabídky organizace DO SVĚTA zabývající se primární prevencí RCH formou realizace primárně preventivních aktivit; organizace nabízí širokou škálu tematických bloků prevence, program pro žáky bude vybrán na základě anket, které zadává ŠMP při představování své osoby a činnosti v 1. ročnících, to znamená, že každá třída si na základě této ankety zvolí program, o který bude mít největší zájem; loňské 1. a 2. ročníky projeví zájem o tato témata: „Extrémismus“, „Sexualita a partnerství“, „Poruchy příjmu potravy“, „Triky médií“. Jmenovaná témata je schopna organizace do světa realizovat – ŠMP bude mít za úkol organizaci zkontaktovat, domluvit termíny a náplň programů pro jednotlivé třídy 1. a 2. ročníku v novém školním roce

Termín: školní rok 2024/2025 (pravděpodobně únor / březen); realizace organizace DO SVĚTA

- navštívit se studenty 1. ročníků Kontaktní centrum AURITUS (centrum pro lidi ohrožené drogou), kde se studenti podrobně seznámí s programy kontaktního centra, denního stacionáře, terénního programu a v prodejně a galerii s informačním centrem si studenti prohlédnou prodejní výstavu výrobků klientů Kontaktního centra
(duben/květen 2025)

c) zaměření na rodiče

- seznámit rodiče s principem strategie protidrogové prevence; s problémy, které drogy ve společnosti způsobují; s dohodnutými postupy při řešení případů spojených s jejich výskytem, distribucí nebo zneužíváním ve škole; upozornit na důležitost vzájemné důvěry a spolupráce školy s rodiči; nabídnout pomoc doporučením, na které instituce se mohou rodiče a studenti obrátit s případnými problémy, zprostředkovat první kontakt atd.; zdůraznit problém záškoláctví a poprosit o vzájemnou spolupráci při jejím odhalování a potírání; vysvětlit funkci formuláře „Souhlas zletilého žáka a studenta nebo zákonného zástupce nezletilého žáka s orientačním testováním žáka na OPL“; seznámit rodiče s existencí „Programu proti šikanování“ a upozornit je na problematiku kyberšikany; informovat rodiče, kde sídlí na škole ŠMP a kdy má konzultační hodiny (třídní učitelé jednotlivých ročníků podle osnovy vypracované ŠMP)

(rodičovské schůzky SRPDŠ – listopad 2024)

Realizovatelná aktivita: pozvat rodiče žáků mimo termín SRPDŠ na prezentaci ŠMP, která se uskuteční zejména pro rodiče žáků 1. ročníků – prezentace se uskuteční v učebně č. 31 s dataprojektorem; při prezentaci budou rodiče seznámeni s formami RCH, budou jim

Použité zkratky: **PRP** – Preventivní program

RCH – Rizikové chování

PPP – Pedagogicko-psychologická poradna

ŠMP – školní metodik prevence

OPL – omamné a psychotropní látky

VV – výchovná poradkyně

odprezentovány důležité a vhodné webové stránky týkajících se zejména užívání drog, kyberšikany a nemoci AIDS; součástí tohoto programu bude i prostor pro dotazy na ŠMP, rozdávání brožurek a dalších vhodných materiálů

d) nástěnka ŠMP

- nástěnku věnovanou protidrogové prevenci průběžně obnovovat novými materiály; zpřístupnit telefonní čísla, informace, webové stránky a adresy o službách poskytovaných ostatními subjekty zabývajícími se (nejen) protidrogovou prevencí (průběžně během školního roku)

- informovat o možnosti kontaktovat ŠMP v době konzultačních hodin (jejich termín vyvěsit na nástěnku), žáci budou seznámeni s možností obracet se na něj se svými problémy týkajícími se nejen RCH, ale i problémů s rodiči, partnery apod. (průběžně během školního roku – v době konzultací)

e) spolupráce s odborníky a institucemi v oblasti RCH

- spolupracovat s nově jmenovaným okresním metodikem prevence Bc. Martinem Verbovským a krajskými koordinátory prevence z KÚ Jihočeského kraje; účastnit se seminářů pořádaných pro školní metodiky prevence; získávat informace a zkušenosti od kolegů (školních metodiků prevence) na jejich pravidelných setkáních (průběžně během celého školního roku dle nabídky a vypsání schůzek pro ŠMP)

- sledovat nabídky seminářů a přednášek určených pro školní metodiky prevence, např. nabídku CEVAP, Centra adiktologie při UK Praha, KÚ Jihočeského kraje (Odbor sociálních věcí a zdravotnictví – Prevence rizikového chování), Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity apod. (nabídky průběžně)

- spolupracovat s institucemi a nestátními organizacemi, které se zabývají prevencí sociálně patologických jevů; např. Pedagogicko-psychologická poradna Tábor; KC Auritus – centrum pro lidi ohrožené drogou; odbor sociálních věcí MÚ Tábor; Policie ČR; Městská policie Tábor; Cheiron T o.p.s.; Středisko výchovné péče Černovice – pobočka Tábor; Semafor o.s. Veselí nad Lužnicí, Pyramidas o.s.; DO SVĚTA Strakonice; Portus Prachatice; Theia krizové centrum o.p.s. České Budějovice, Fokus Tábor z.s. (průběžně po celý školní rok)

- seznámit žáky s přihlášením školy do projektu "Nenech to být" – jedná se o organizaci, webovou platformu a mobilní aplikaci bojující proti šikaně a vylučování z kolektivu na školách; přináší efektivní způsob odhalování těchto problémů často už v jejich zárodku; základní verze (online schránka důvěry) je všem školám dostupná zdarma; žáci budou se zařazením školy do „Nenech to být“ seznámeni, stránka www.nntb.cz bude zmíněna na nástěnce ŠMP, žákům 1. ročníků budou rozdány letáky (termín realizace – říjen 2024)

f) volnočasové aktivity

- nabídnout studentům pozitivní a smysluplné využití volného času v odpoledních hodinách; např. volný přístup k počítačům s internetem umístěným na chodbách škol (kdykoli je školní

budova otevřena), přístup do školní posilovny, tělocvičny či herny stolního tenisu (ve volných hodinách)

(průběžně po celý školní rok)

g) knihovna, videotéka, propagační materiály

- shromažďovat, využívat a nabízet k dispozici knižní publikace, videopořady a další propagační materiály (brožury, plakáty, vizitky), a to jak ostatním vyučujícím i studentům – vše prostřednictvím ŠMP

- informovat kolegy o nových aktivitách a filmech projektu „Jeden svět na školách“, kterého se OA aktivně účastní, nabízet kolegům vhodné semináře (zejména vyučujícím Občanské nauky a Základů společenských věd)

5. Přehled realizovaných úkolů a aktivit, hodnocení, efektivita

Všechny realizované úkoly a aktivity budou průběžně písemně zaznamenávány včetně dokumentace obsahující uvedení termínu uskutečnění plánované akce tohoto programu, stručného popisu průběhu a zhodnocení proběhlé aktivity; na konci (nebo na začátku nového) školního roku bude na tomto základě zpracována zpráva o celkové efektivitě „Preventivního programu“ (zprávu odevzdat ředitelce školy); za aktivity v rámci teoretické výuky zodpovídají uvedení vyučující příslušných předmětů, za ostatní aktivity ŠMP.

Termín: průběžně; zpracování přehledu na začátku nového školního roku 2025/2026

6. Program proti šikanování

Program proti šikanování vychází ve svém zpracování z „Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních“ (č.j. MSMT-21149/2016), který lze nalézt na webovém odkazu <http://195.113.76.20/file/38988/>.

Metodický pokyn z roku 2016 mají pedagogové obchodní akademie v plném znění k dispozici na školním serveru na disku O:/Písemnosti/Předpisy, kde jej mohou kdykoli nalézt a jsou povinni jej nastudovat a seznámit se s ním. Níže uvedený krizový plán proti šikanování, prevence šikanování a řešení šikany zaměřené na učitele obsahují nejdůležitější doporučení vycházející z metodického pokynu č.j. MSMT-21149/2016.

A. Krizový plán při řešení výskytu šikany na škole

Při každém odhalení šikany či podezření na šikanu je pedagogický pracovník povinen o této skutečnosti informovat ředitelku školy a metodika prevence, případně školního psychologa. S výše uvedenými osobami se konzultuje další postup. Při řešení šikany je doporučeno držet se následujících bodů:

I. Krizový plán při řešení výskytu šikany v počátečním stádiu

Šikanu v počátečním stádiu je škola schopna zvládat sama. Při řešení zárodečného stádia šikanování (při jejím odhalení) je důležité dodržovat tento doporučený postup:

- a) Odhad závažnosti – cílem je odhadnout stádium šikanování a rozpoznat, zda nejde o neobvyklou formu šikany.
- b) Rozhovor s informátory (těmi, kteří na šikanu upozornili) a oběťmi – informátory mohou být jak žáci, tak rodiče, učitel by měl informátory v klidu a nezaújatě vyslechnout. Pak následuje rozhovor s obětí, o kterém však nesmí vědět ostatní žáci, aby se agresori nemohli hned mstít.
- c) Nalezení vhodných svědků – svědky mohou být kamarádi oběti nebo žáci, kteří s ní sympatizují; v žádném případě to nesmí být jedinci, které se šikanování zúčastnily nebo jsou v nějakém vztahu s agresorem.
- d) Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (**nikoli však konfrontace obětí a agresorů**) – i svědci by měli být vyslechnuti učitelem tak, aby o tom ostatní nevěděli. Je tedy vyloučeno „vyšetřování“ před celou třídou. Důležité je upozornit svědky na zachování mlčenlivosti.
- e) Ochrana oběti – šikanovaný žák musí být chráněn do doby, než se vše vyřeší. Škola musí zajistit zvýšený dozor a zorganizovat bezpečné příchody a odchody oběti ze školy.
- f) Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi – před tímto rozhovorem by už učitel měl mít jasnou představu o tom, jak šikana probíhala. Agresori sami od sebe nic neřeknou. Někdy je možné tento krok vynechat a svolat rovnou výchovnou komisi.
- g) Výchovná komise – snaží se dále spolupracovat s agresorem, v případě potřeby mu zprostředkovat péči u odborníků PPP, psychologa, psychiatra apod. Měla by také podle závažnosti šikanování rozhodnout o případném potrestání žáka a užít stanovená výchovná opatření. (Pozve k jednání rodiče agresorů, seznámí je se situací, sdělí jim navrhované opatření a požádá je o spolupráci).
- h) Rozhovor s rodiči oběti – při jednání s rodiči dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací. Při rozhovoru s rodiči oběti je vhodné konzultovat s nimi výskyt nepřímých znaků šikany a poprosit je o spolupráci.

Použité zkratky: **PRP** – Preventivní program

RCH – Rizikové chování

PPP – Pedagogicko-psychologická poradna

ŠMP – školní metodik prevence

OPL – omamné a psychotropní látky

VV – výchovná poradkyně

i) Práce s celou třídou – vzniklou situaci teprve nyní probrat se třídou (vynechat případné detaily), oznámit potrestání viníků. Pro nápravu situace je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Podle závažnosti šikanování je nutné spolupracovat dalšími institucemi a orgány.

II. Krizový plán při řešení výskytu šikany v pokročilém stádiu

Pokud se při odhadu závažnosti dle bodu a) uvedeném v krizovém plánu 1. dojde k rozpoznání šikany ve vyšším stádiu, je nutné obrátit se na další instituce a orgány, a to zejména pedagogicko-psychologickou poradnou, středisko výchovné péče, orgán sociálně právní ochrany dítěte, Policii ČR, a spolupracovat s nimi. Při pokročilém stádiu šikany škola tuto pomoc z venku potřebuje a je nezbytná. Při řešení pokročilého stádia šikanování (při jeho odhalení) je důležité dodržovat tento doporučený postup:

- a) Překonání šoku učitele a bezprostřední záchrana oběti – pedagogický pracovník při odhalení této formy šikany izoluje bezpodmínečně oběť od agresorů.
- b) Domluva učitelů na spolupráci a postupu vyšetřování – kontaktovat další pedagogy, informovat ředitele školy a metodika prevence a domluvit další postup, zejména oddělit agresory od zbytku kolektivu a od sebe navzájem. Účelem je zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
- c) Nahlásit událost Policii ČR, zejména při brutálních a kriminálních šikanách, která mohou naplňovat skutkovou podstatu trestných činů či provinění (vydírání, omezování osobní svobody, ublížení na zdraví, násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci apod.)
- d) Vlastní vyšetřování – probíhá ve spolupráci s policií, PPP, OSPOD či dalších orgánů a institucí. Na základě vyšetřování škola spolurozhoduje o dalším postupu a podle závažnosti šikanování rozhoduje o případném potrestání žáka a užití stanovených výchovných opatření.

B. Prevence šikanování (součást „Programu proti šikanování“)

Každý pedagog, obzvláště třídní učitel, je odpovědný za vytvoření zdravého a bezpečného klimatu třídy. Je povinen zejména:

- podporovat rozvíjení pozitivních vztahů mezi žáky
- podporovat solidaritu a toleranci a vědomí sounáležitosti
- posilovat a vytvářet podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy
- uplatňovat spolupráci mezi žáky a rozvíjet jejich vzájemný respekt
- vést žáky k sebedůvěře, přiměřenému sebevědomí a odpovědnosti za své konání
- jednat s žáky jako partnery, bez výjimky respektovat jejich práva, zároveň vést k plnění povinností
- udržovat ovzduší důvěry mezi žáky a pedagogy
- v kritických situacích dát jasně najevo, že toto chování je špatné a nelze ho tolerovat
- nebýt lhostejný k projevům agresivity, a to i v případě, že nejsem právě pověřen dozorem
- informovat žáky, ale i rodiče, na koho se obrátit při problémech – třídní učitel, metodik prevence, vedení školy ...
- snažit se mít přehled o vzájemných vztazích mezi žáky ve třídě i mimo ni (třídní učitel by měl znát záliby svých žáků, zajímat se o to, jak tráví volný čas, a umět si s nimi o tom povídat, mají-li zájem)

C. Řešení šikany zaměřené na učitele

Obětí šikany se může stát i vysoce zkušený a kompetentní pedagog, který rozumí svému předmětu a nemá problém s udržováním kontroly ve třídě. Při řešení šikany zaměřené na pedagogy se postupuje podobně jako v bodě A. Krizový plán při řešení výskytu šikany na škole této kapitoly 6. Je důležité zároveň respektovat tyto zásady:

- pedagog čelící šikaně ze strany žáků a jsoucí v pozici oběti, by neměl zůstat v situaci sám, ale měl by vyhledat pomoc ostatních – škola má své pedagogy podporovat k vyhledání pomoci
- pedagog se může v této rizikové situaci obrátit na vedení školy, školního metodika prevence či jiného kolegu, kterému důvěřuje a ten zajistí předání informací vedení školy
- vedení školy zajistí při zjištění šikany učitele jeho bezpečí – zajistí dohled ve třídě, kde k šikaně dochází či došlo, izoluje agresora/y, poskytne dotčenému pedagogovi čas na zpracování šoku, sociální podporu od kolegů, případně odbornou a terapeutickou pomoc
- škola zajistí posouzení sociální vztahů ve třídě, kde k šikaně učitele docházelo a zajistí pro tuto třídu intervenční program
- škola zváží adekvátní potrestání žáka/ů, kteří se šikany učitele dopouštěli dle závažnosti šikany na základě šetření, která proběhla ve třídě, kde se šikana stala

V Táboře, 24. října 2024

vypracoval: Mgr. Rostislav Radimecký
školní metodik prevence

	Datum	Podpis ředitele školy
Seznámení ředitele školy s PRP	25. 10. 2024	
Seznámení pedagogického sboru školy s PRP	5. 11. 2024	